

red. b-pa M. Rechowicza.- Lublin, 1975.- T. 2.- Cz. 1; Piechnik L., ks., T.J. Akademic i uczelnie jezuitckie // Dzieje teologii katolickiej w Polsce..., Lublin, 1975.- T. 2.- Cz. 2.- S. 51-101; Piechnik L., ks., T.J. Działalność jezuitów polskich na polu szkolnictwa (1565-1773) // Jezuitci a kultura polska...- S. 243-259; Popłatek J., ks., T.J. Komisja Edukacji Narodowej. Udział byłych jezuitów w pracach Komisji Edukacji Narodowej.- Kraków, 1973; Popłatek J., ks., T.J. Studia z dziejów jezuitckiego teatru szkolnego w Polsce.- Warszawa, 1957; Szweykowska A. Wkład jezuitów w kulturę muzyczną Rzeczypospolitej w XVII wieku // Jezuitci a kultura polska...- S. 297-310; Załęski

S., ks., T.J. Historia zniesienia jezuitów w Polsce i ich zachowanie na Białej Rusi.- Lwów, 1875.- T. 2; Załęski S., ks., T. J. Jezuitci w Polsce.- Lwów, 1900.- T. 1; - Lwów, 1901.- T. 2; - Lwów, 1902.- T. 3.- Cz. 1, 2; - Kraków, 1905.- T. 4.- Cz. 1; - Kraków, 1904.- T. 4.- Cz. 2; - Kraków, 1905.- T. 4.- Cz. 3 i 4; - Kraków, 1906.- T. 5.- Cz. 1 i 2; Życie ku podziwieniu chwalebne J.O. Xiężny Ostrogskej Anny Aloizyi Chodkiewiczowej, wojewodziny wileńskiej, hetmanowej W.X. Litewskiej, od kolegium Societatis Jesu Jarosławskiego, od niejże po Ostrogskiem kolegium w polu N. Panny fundowanego, na wzór wysokiej cnoty wydane.- Kraków, 1698.

Конашевич-Сагайдачний Петро (див. - Сагайдачний Конашевич Петро)

Копинський Ісайя (р. народ. невід. - 5.10.1640)

церковний діяч 1-ої пол. XVII ст. Походив із шляхетської родини із Підляшшя (с. Копин, нині Республіка Польща). Навчальний заклад, в якому К. отримав освіту, точно не встановлений. Можливо, він навчався в ОА - був „воспитаником острожских училищ“, як вважав Філарет (Гумілевський); є також думка, що він „обучался в галицких училищах“ (за Євгеном Болховітиновим); виховувався у школі Ставропігійського братства у Львові (А.Добрянський). В юності прийняв чернецтво у Києво-Печерському монастирі, де прожив 16 років (до 1616). В 1616 був настоятелем Межигірського монастиря, керуючи і іншими монастирями. В 1620 висвячений на перемишльського єпископа, а в 1628 став єпископом смоленським і чернігівським. Оскільки польський уряд не визнавав його єпископства, К. жив у Задніпровському монастирі. В 1620 надіслав до Москви делегацію ченців, що заявили від імені К. про готовність його і підлеглих йому 150 ченців переселитися у Московську державу. І. Огієнко у монографії про українську церкву слушно відзначив, що причина намагання українського духовенства, особливо нижчого, до розвитку стосунків з Московією, переселення православних ченців і священників у межі цієї держави із Речі Посполитої, де українські землі перебували наприкінці XVI-XVII ст., полягала у посиленні національно-релігійного гніту в Україні з боку польської шляхти та католицького духовенства.

Він писав: „На землі українські попливла колонізація та запекла боротьба з православною вірою“ і що „релігійна боротьба в Польщі дуже рано протоптала українцям широкий шлях на Москву..., очі нижчого духовенства, що найбільше відчувало релігійні переслідування,...були звернені до Москви“. В 1627 К. гостро виступив проти спроби *М.Смотрицького* примирити православних із уніатами. У 1631 він був обраний київським митрополитом. В тому ж році за підтримкою козаків, фактично всупереч волі ченців і П.Могили, був обраний настоятелем Києво-Миколаївського монастиря. Після досягнення релігійного компромісу між православними і польським урядом і з обранням П.Могили на київську митрополію К. почав боротьбу проти нього, що тривала до самої його смерті. Він був єдиним представником вищої православної церковної ієрархії, хто не визнав законності обрання П.Могили на митрополічу кафедру. Серед причин конфлікту між К. і П.Могилою С. Голубєв назвав честолюбство першого, втрату ним життєвих вигод, але основою суперечки вважав різницю в характері світоспоглядання і релігійності К. та П.Могили. К. був представником консервативного напрямку українського православ'я, діячі котрого виступали проти західних освітніх впливів, проти співпраці з католиками, для них характерною була орієнтація на класичну грецьку традицію. В той же час П.Могила був речником ліберального крила, спрямованого на засвоєння всього кращого, що можна було почерпнути в католицькому і протестантському таборах. Крім того, очевидно, що П.Могила не сприймав москвофільства К. Помер К. у Ніжині, а похований в Києво-Печерському монастирі.

